

Kritik mot Socialnämnden i Hultsfreds kommun bl.a. för att en sektionschef fattat beslut i biståndsärenden trots att det var fråga om s.k. delikatessjäv

Beslutet i korthet: En sektionschef handlade och fattade beslut i en mans biståndsärenden under en period när hon var målsägande i ett brottmål där mannen var åtalad för hot mot tjänsteman mot henne och en socialsekreterare.

I 6 kap. 28 § kommunallagen anges ett antal faktiska omständigheter som medför att en tjänsteman är jävig att handlägga ett ärende. En tjänsteman är t.ex. jävig om det finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för hans eller hennes opartiskhet i ärendet, s.k. delikatessjäv. Den som är jävig får inte delta i eller närvara vid handläggningen av ärendet. En tjänsteman som känner till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom eller henne, ska självmant ge det till känna. Jävsreglerna är ett uttryck för den övergripande objektivitetsprincipen som är fastlagd i grundlag och syftar till att garantera att myndigheternas handlande präglas av objektivitet och opartiskhet (1 kap. 9 § regeringsformen).

I beslutet påpekar JO att det inte krävs att den enskilde gör gällande jäv för att det ska uppstå en skyldighet för myndigheten att pröva saken. Sektionschefen borde själv ha tagit ställning till om hon var jävig att handlägga mannens ärenden. JO uttalar vidare att det inte kan råda någon tvekan om att sektionschefens ställning som målsägande i brottmålet utgjorde en sådan särskild omständighet som var ägnad att rubba förtroendet för hennes opartiskhet beträffande mannens ärenden. Hon borde inte ha handlagt och fattat beslut i ärendena med hänsyn till risken för att det skulle uppkomma misstankar om att hon inte var opartisk när hon handlade ärendena. Nämnden kritiserar för denna brist i handläggningen.

I beslutet uttalar sig JO även om handläggningen av en jävsinvändning.

Bakgrund

Hultsfreds kommun polisanmälde den 17 juni 2016 AA för hot mot en socialsekreterare och en sektionschef, BB, vid kommunens förvaltning. Åklagaren väckte åtal mot AA vid Kalmar tingsrätt den 12 juli 2016. Den 24 november 2016 dömde tingsrätten AA för hot mot tjänsteman mot socialsekreteraren och BB. Göta hovrätt fastställde den 1 mars 2017 tingsrättens dom i skuldfrågan.

BB handlade och fattade beslut om AA:s ansökningar om försörjningsstöd för månaderna juli, augusti och september 2016. I september 2016 fattade hon också beslut om hans ansökningar om ekonomiskt bistånd för bl.a. vatten och avlopp.

Anmälan

I en anmälan till JO, som har kompletterats genom ett flertal skrifter, klagade AA på socialtjänsten i Hultsfreds kommun. Han uppgav bl.a. följande: BB var jävig att handlägga hans bistandsärenden eftersom hon samtidigt var målsägande i brottmålet. Han begärde att socialnämnden skulle pröva jävsfrågan. Nämnden prövade inte hans invändning om jäv på grund av målsägandeställning.

Till sin anmälan fogade AA bl.a. kommunens polisanmälan.

Utredning

JO begärde in vissa handlingar från socialtjänsten. Därefter begärde JO att Socialnämnden i Hultsfreds kommun skulle yttra sig över vad AA hade uppgett i sina anmälningar till JO i de delar som avsåg frågan om jäv på grund av målsägandeställning.

Nämnden lämnade ett yttrande som inte besvarade frågeställningen i remissen. JO begärde ett nytt yttrande från nämnden.

Nämnden anförde i det nya yttrandet bl.a. följande (bilagorna har utelämnats):

2017-01-23 inkommer AA med en skrivelse avseende delikatessjäv. AA anser att jäv föreligger och att sektionschef BB inte får handlägga hans ärende. Skrivelsen som inkom 2017-01-23, bifogas yttrandet.

2017-02-08 hanterar socialnämnden frågan angående delikatessjäv, socialnämnden beslutar att något jävsförhållande inte föreligger. Socialnämndens beslut 2017-02-08, bifogas yttrandet.

2017-02-23 inkommer AA med ytterligare en skrivelse gällande jäv. AA anger i denna skrivelse att BB är jävig utifrån att hon är målsägande i brottmål mot AA. AA begär i denna skrivelse en omprövning av socialnämndens beslut 2017-02-08. Skrivelse daterade 2017-02-23 bifogas yttrandet.

2017-03-15 hanterar socialnämnden frågan om omprövning av jävsförhållande, socialnämnden beslutar att inte ompröva jävsfrågan, då det i både Tingsrättens dom daterad 2016-11-24 samt Hovrättens dom daterad 2017-03-01 tydligt framgår att BB inte är målsägande i brottmålet.

Till remissvaret fogade nämnden även brottmålsdomarna.

AA kommenterade remissvaren.

Rättslig reglering

En ny kommunallag (2017:725), KL, trädde i kraft den 1 januari 2018. Vid handläggningen av AA:s ärende gällde den tidigare kommunallagen (1991:900). Bestämmelserna om jäv är dock oförändrade i sak. Jag kommer därför i det följande att hänvisa till nya kommunallagen.

Kommunallagens bestämmelser om jäv i 6 kap. 28–32 §§ gäller för anställda inom kommunen (7 kap. 4 § KL). I 6 kap. 28 § KL anges ett antal faktiska omständigheter som medför att en tjänsteman är jävig att handlägga ett ärende. Det kan t.ex. vara fråga om att ärendet angår tjänstemannen själv eller någon närstående till honom eller henne. Vidare är en tjänsteman jävig om det i övrigt finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för hans eller hennes opartiskhet i ärendet, s.k. delikatessjäv.

Den som är jävig får inte delta i eller närvara vid handläggningen av ärendet (6 kap. 30 § KL). En anställd som i och för sig är jävig får dock vidta åtgärder som inte någon annan kan utföra utan att handläggningen försenas avsevärt. Den som känner till en omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom eller henne ska själv ge det till känna. Om det har uppkommit en fråga om jäv mot någon och har någon annan inte trätt i dennes ställe, ska nämnden snarast besluta i jävsfrågan.

Bedömning

Av utredningen framgår att AA den 23 januari 2017 i en skrivelse till nämnden anförde bl.a. att BB var jävig att handlägga hans biståndsärenden eftersom de hade gemensamma bekanta. Nämnden gjorde den 8 februari 2017 bedömningen att det inte var fråga om något jävsförhållande. Jag har inga synpunkter på nämndens handläggning så långt.

Den 23 februari 2017 begärde AA att nämnden skulle ompröva sitt beslut i fråga om jäv. Han anförde bl.a. att BB var jävig eftersom hon var motpart till honom i ett brottmål. Den 15 mars 2017 beslutade nämnden att inte ompröva jävsfrågan. Nämnden har i sitt remissvar uppgett att skälet till detta var att det tydligt framgår av tingsrättens och hovrättens domar att BB inte var målsägande i brottmålet. Jag noterar att beslutet inte innehåller något resonemang om detta. I beslutet anges endast att AA hade gjort gällande samma jävsgrund som tidigare, nämligen att han och BB hade gemensamma bekanta.

Enligt vad som har kommit fram har nämnden inte prövat AA:s invändning om att BB var jävig att handlägga hans ärenden på grund av att hon var målsägande i brottmålet. Nämnden borde skyndsamt ha tagit ställning till invändningen och fattat ett formellt beslut i jävsfrågan. Hanteringen har brustit, och nämnden ska kritiseras för detta.

Jag övergår till att behandla frågan om huruvida BB var jävig att handlägga och fatta beslut i AA:s biståndsärenden under perioden juli–september 2016.

Under den aktuella perioden var BB målsägande i ett brottmål där AA var åtalad för hot mot tjänsteman mot henne och en socialsekreterare. AA tycks inte ha framställt någon invändning om jäv med anledning av att BB var målsägande i brottmålet förrän den 23 februari 2017. Det krävs dock inte att den enskilde gör gällande jäv för det ska uppstå en skyldighet för myndigheten att pröva saken. Som har redovisats ovan ska varje tjänsteman som känner till en

omständighet som kan antas utgöra jäv mot honom eller henne själv måste ge det till känna. BB borde alltså själv ha tagit ställning till om hon var jävig att handlägga AA:s ärenden. Jävsreglerna är ett uttryck för den övergripande objektivitetsprincipen som är fastlagd i grundlag och syftar till att garantera att myndigheternas handlande präglas av objektivitet och opartiskhet (1 kap. 9 § regeringsformen). Numera kommer principen också till uttryck i 5 § i den nya förvaltningslagen (2017:900). En offentlig tjänsteman måste ha kunskaper om de bestämmelser som gäller för tjänsten.

Enligt min mening kan det inte råda någon tvekan om att BB:s ställning som målsägande i brottmålet utgjorde en sådan särskild omständighet som var ägnad att rubba förtroendet för hennes opartiskhet i fråga om AA:s ärenden. Det var alltså fråga om s.k. delikatessjäv. BB borde inte ha handlagt och fattat beslut i AA:s ärenden med hänsyn till risken för att det skulle uppkomma misstankar om att hon inte var opartisk när hon handlade ärendena. Nämnden ska kritiseras för detta.

Jag vill mot bakgrund av vad nämnden har anfört i remissvaret om att BB inte var målsägande tillägga följande. Som jag konstaterat ovan var BB målsägande i brottmålet, och AA dömdes också för brott mot henne. Att BB inte har angetts som målsägande i domsluten i de aktuella brottmålsdomarna beror på att hon inte var part i målen.

Vad AA har anfört i övrigt ger inte anledning till någon åtgärd från min sida.

Ärendet avslutas.